

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки П'ЯТЬ ЦЕНТІВ За кордоном

Тел. „Свобода“: BERgen 4-4007 — Тел. У. Н. Союз: BERgen 4-1016

THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

НЕ БУДЕ СТРАЙКУ В ФОРДА УПРОДОВЖ 30 МІСЯЦІВ

Вістки з Дітройту, передані по радіо в чверс ранком сповідають, що між підприємством Форда й автомобілевою юнією прийшло до повного порозуміння щодо спірних справ, головню щодо старечої пенсії. Внаслідок того страйк робітників, заповіджений на північ з четверга на п'ятницю, відмісано. Новий контракт обов'язує на 30 місяців, отже це найдовший досі умовлений час тривання контракту в Фордовій промисловості. Форд обов'язується доплачувати до старечої пенсії стільки, щоб пенсія робітників по скінченні 65 років життя виносилася сто доларів разом з пенсією, яку робітники дістає з фонду суспільного забезпечення. У практиці це значить, що Форд мав би доплачувати по вісім і три чверть центів від години праці за кожного робітника. Коли взяти до уваги, що підприємство доплачує до фонду суспільного забезпечення по центі й чверть від години праці за робітника то загальна доплата Форда виносилася б десяти центів. Це так звана „пачка“ доплат, як її тепер називають у промислі.

СТАЛЕВА ЮНІЯ ВІДКИНУЛА 10-ЦЕНТОВУ „ПАЧКУ“ ДОПЛАТ КОМПАНІ

Пітсбург, Па, 29 вересня. — Юнія Юнайтед Стейт Стіл Воркерс оф Америка відкинула пропозицію підприємства Юнайтед Стейт Стіл Корпорейшен доплачувати „пачку“ по 10 центів від години до старечої пенсії й суспільного забезпечення за кожного робітника, якщо робітників від себе згодяться доплачувати відповідну пайку з заробітку. Внаслідок того заходить побоювання, що страйк у сталевому промислі вибухне в суботу й жовтня ранком, як було заповіджено. Непорозуміння між юнією з великими підприємцями зосередилися в одній основній точці, однак обі сторони заявили, що від неї не відступлять. Юнія обстоює становище президентської ради, щоб усі доплати до старечого пенсійного фонду виплачували тільки підприємці, а підприємці домагаються частинної доплати теж від робітників. Федеральний посередник вислав у сорок осередків сталєвого промислу окремих делегатів у надії, що це щось дасться зробити впродовж двох днів, однак поіформовані твердять, що їх зусилля даремні. Дехто думає, що президент Труман ще раз вмішався в цю справу, тобто вже четвертий раз, щоб відкласти страйк.

ВІРДЖІНІЯ ПЕРЕБІРАЄ ШАХТИ ПІД СВОЮ АД- МІНІСТРАЦІЮ.

Ричмонд, Вірджінія. — Губернатор Ток проголосив стан необхідності у стейті, з огляду на страйк вугільних шахтарів. Урядові майнерської юнії заявляють, що 15,000 страйкуючих вуглекопів повернуться до праці для стейту. У своїм розпорядку губернатор сказав, що внаслідок страйку паує загроза для прилюдного здоров'я, головню в шпиталях та школах й тому стейт мусить подбати про правильне добування вугілля.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН В ДОРОЗІ.

Ст. Луїс, Мо. — Президент Труман й майже ціла урядова челядь з Білого Дому затрималися тут в переїзді до Канзас Сіті, де відбудеться свято в честь предсідника Краєвого Демократичного Комітету Вільяма М. Бойла. Бойл походить з Канзас Сіті й тому

ПОГОДИЛИСЯ НА ШІСТЬ БІЛІОНІВ ДЛЯ ЧУЖИННИХ ДЕРЖАВ

Вашингтон, 28 вересня. — Конференція обох палат конгресу згодилася виплатити на допомогу чужинним державам в біжучім скарбовім році \$5,810,000,000. У цій сумі міститься \$3,628,380,000 на відбудову Європи й \$150,000,000 додаткової позички через Експортно-Імпортний Банк для країн з Плянну Маршала. Кінцеве голосування на конференції виявило повну перемогу сенату, який домагається врізати 10 відсотків з фондів для Адміністрації Економічної Кооперації на підставі програми, щоб давати тільки на мінімальні потреби. Крім допомоги для країн західної Європи вчислені тут теж кошти утримання американської армії в Німеччині, Австрії, Японії, даліше \$45,000,000 для Греції й Туреччини, а окремо \$110,000,000 на „комісію сторожі“, яка має на меті пильнувати, щоб закордонні виплати були роблені по праву.

ОБІ ПАЛАТИ ПРИЙНЯЛИ ОДНОЗВУЧНИЙ ЗАКОНО- ПРОЕКТ ЧУЖИННОГО ОЗБРОЄННЯ

Обі палати конгресу голосували поновно над законопроект для озброєння чужинних держав, які приступили до Атлантичного Пакту. У палаті репрезентантів був перейшов 223 голосами проти 109, а в сенаті тільки два голоси були проти. У палаті репрезентантів була гостра війна думок тому, що в попереднім голосуванні більшість конгресменів відтала \$869,505,000 з пропонованої урядом суми. Тепер ухвалений вивідок виносить \$1,314,100,000. Бил піде до підпису президента, щоб мати силу закону. Сенатор Там Коналі заявив, що ухвалення цього закону було найважчою справою від часу ухвалення Ленд-Лізу підчас війни.

ПОСВЯЧЕННЯ ПЛОЩІ ПІД БУДОВУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРА- ВОСЛАВНОЇ КАТЕДРИ В КАНАДІ

Виніпег. — У неділю 11 вересня б. р. відбулося посвячення площі під катедру Пресвятої Тройці в Виніпегу, яка знаходиться в сусідстві Ст. Джанс Парку, при Мейн Ст. Не зважаючи на несприятливу погоду, участь у святі за дієвним обчисленням (припинанням відзнак), взяло 800 осіб. Посвячення довершив архієпископ Мстислав при асисті о. С. В. Савчука, голови консисторії та о. І. Дмитрова, пароха церкви св. Михайла. („Вістник“, Виніпег).

СЕКРЕТАР БРЕННАН ОБО- РОНЯЄ „ЧЕТВЕРТУ ТОЧКУ“

Вашингтон. — Злучені Держави вже поширюють технічні рівнище знання у Західній Півкулі з замітним успіхом, заявив секретар рільництва Чарлс Ф. Бреннан в комісії закордонних відносин палати репрезентантів, коли складав свідчення для підтримки Четвертої Точки інавгураційної промови президента Трумана в справі розвитку відсталіс країн. ЗДА мають уже досвід з праці впродовж десятиріччя в Центральній й Південній Америці й тому тепер можуть поширити цю допомогу на дальші країни. Бреннан заявив, що в першому році теперішньої програми треба буде на видатки \$35,000,000.

З ВИНИ СОВЕТІВ ПЕР- ВРАНО РОЗМОВИ В СПРАВІ БЕРЛІНА

Берлін, 29 вересня. — Західні команди Берліна рішили вчора перервати дальші розмови зі Соведами в справі об'єднання Берліна, як це їм була доручила Рада закордонних міністрів ще в червні. В кінцевому повідомленні західні команди стверджують, що вони переривають розмови, як довго „совєтські власті не ре-спектуватимуть вільно встановлених договорів“. Це відноситься до недодержаного Соведами зобов'язання платити берлінським залізничникам їх заробіток в західній валюті. Тим самим закінчилася ще одна заява спроба договорення зі Соведами.

ДАНІЯ ПЛІНУЄ СХОРОНИ- ЩА ПЕРЕД АТОМОВОЮ БОМБОЮ.

Копенгаген, 29 вересня. — Комітет повітряної оборони при данському міністерстві внутрішніх справ запропонував будувати 4,500 схороніщ перед атомовою бомбою в Копенгагені та в інших містах. Кошта будови мали б виносити поперек 10 мільйонів доларів.

КАТАКОМБИ В УКРАЇНІ

АМЕРИКАНСЬКА ГАЗЕТА ПРО ГЕРОЇЧНУ БОРОТБУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЗА СВОЮ ЦЕРКВУ.

Денверський (Колорадо) „Ді Реджистер“ з 25 вересня помістив довшу кореспонденцію з Відня про героїчну боротьбу українського народу за право молитися. Кореспондент, д-р Ф. Фендер, твердить на підставі зізнань очевидців, що деяка кількість священників з нараженням власного життя веде цю нерівну боротьбу. В повідомленні дослівно пишеться: „Невелика кількість священників, без одного спископа, вдержує при житті віру в Бога в підсовєтській Україні, де колись було багато спископів, тисячі священників й мільйони вірників. Катакомби двадцятих сотріччя в старих колибах та в Карпатських проваллях є тереном невтомної посвяти священних священників. Їхню працю коментував недавно навіть єпископ російської схизматичної церкви в Києві, стверджуючи факт, що ці священники виконують свою службу в обличчі постійної загрози та й додатку до важкої праці, яку вони виконують як робітники, щоб заробити на прожиток та не зрадити свого священства...“ Згадавши про трагічну долю українських спископів, кореспондент твердить, що не зважаючи на всі переслідування та на всі драконські репресії з боку уряду, в Україні більше ніж коли розпалюється релігійне життя, хоча й в катакомбах. Священники правлять Служби Божі, христять дітей хоронять померлих у великій таємниці перед більшовицькою поліцією. В поодиноких випадках вірні мандрують десятих миль, щоб могли взяти участь в таємному Богослуженні. Як по містах та в інших місцевостях цілком неможливо не тільки служба, але й поява хай й перебраного священника, там виконується релігійні обряди на віддалі. Молоді пари при винятках живають священством, посвяченим раніше священником десь в катакомбах, батьки самі христять своїх дітей, вживаючи посвяченої води. Очевидці твердять, що в наївеличавішій катедрі світу

ВИШІНСЬКИЙ ПРО АТОМОВУ БОМБУ.

Лейк Сокекс, 29 вересня. — Совєтський міністр закордонних справ, Андрей Вишинський, що виголосив свою головну промову в п'ятницю після проголошення президента Трумана про атомову експлозію в Совєтах й тоді ані словом це не загадав, вважав за відповідне зробити це вчора на нарадах Загального Комітету. Він говорив про закінчення американського монополію на атомову зброю та про „помилку“, яку повповнено на минуло річний сесії Генеральної Асамблеї в Парижі, вважачи за факт „ілюзію“, що тільки Америка знає цю таємницю.

Богослуження не відправляються з такою святістю й з таким душевним піднесенням, як в цих новітніх катакомбах мученицької України.

ЧОРЧИЛ ДОМАГАЄТЬСЯ НОВИХ ВИБОРІВ В АНГЛІ

ЗАКИДУЄ ЛЕЙБУРИСТАМ ДОВЕДЕННЯ КРАЇНИ ДО „НАЦІОНАЛЬНОГО І МІЖНАРОДНОГО БАНКРУТСТВА“.

Лондон, 29 вересня. — На вчорашній надзвичайний сесії британського парламенту, скликаного на домагання опозиції та у зв'язку з недавнім проголошенням девальвації фунта стерлінгів, виступив провідник консервативної опозиції Вінстон Черчилль, закидаючи лейбурістському уряду доведення країни над пропость „національного й міжнародного банкрутства“ та домагаючись віддати справу до вирішення самому народові у нових виборах. Він вважає, що в новому парламенті всі теперішні труднощі країни матимуть кращі вигляди на позитивне вирішення. Вже в першому дні нарад виявилися сильні настрої проти уряду, зокрема проти його девальваційного рішення. Палата Лордів більшістю 93 проти 24 голосів відкинула урядову резолюцію про прийняття девальвації фунта як засобу до фінансової та господарської стабілізації в країні. Виступ Черчилля відноситься майже виключно до господарського положення в країні та господарської політики уряду. Він гостро критикував рішення про девальвацію, вважаючи, що фунт був би сам усталізувався та знайшов собі краще місце без девальваційної інтервенції уряду. Черчилль вважає, що ця девальвація була „серйозним нещастям“ для країни та що з цього нещастя можна вийти тільки змінивши уряд, що мав би серед народу більший респект та знову привернув би віру у власні сили. Не зважаючи на гостроту закидів опозиції, в загальному не вважається, що би могло прийти до будь-яких непередбачених змін в уряді.

АВСТРАЛІЯ ПРОПОНУЄ ВІДЛОЖИТИ НАРАДИ В СПРАВІ ГРЕЦІ

Лейк Сокекс, 29 вересня. — Австралійський представник в Об'єднаних Націях запропонував вчора відложити на три тижні наради в справі нормалізації відносин між Грецією й її комуністичними сусідами, щоб в той спосіб дати комітетові посередництва час краще цілу справу розглянути. Цей комітет ще тільки мав би бути створений. Пропозицію Австралії підтримали Злучені Держави, Британія, Франція, Югославія й Греція. Совєти були проти неї.

ЗНИЖКІ ЦІН В ІТАЛІ

Рим, 29 вересня. — Тоді як майже всі європейські країни підвищують тепер свої ціни у зв'язку зі загальною девальвацією грошей, італійський уряд рішив вчора знизити ціни на цілий ряд продуктів, головню на хліб. Це рішення стоїть у зв'язку з передчорашнім скасуванням обмежень на імпорту з країн Плянну Маршала. Знижка цін на хліб виносилася пересічно 10% й вона була можлива внаслідок загального подешевіння збіжжя на світовому ринку, як і завдяки добрим жнивам в Італії.

ПІДПИСАНО ЧЕШКО-БРИ- ТАНСЬКИЙ ДОГОВІР.

Лондон, 29 вересня. — Вчора тут підписано перший торговельний договір Британії з комуністичною Чехословаччиною. Ціллю того договору, важливість якого триває п'ять років, є вможливити Чехословаччині доступ до світового ринку, забезпечити її цілим рядом сирих матеріалів для її індустрії, за що Чехословаччина платитиме своїми товарами й готівкою, як теж зобов'язується повернути Британії велику частину своїх боргів.

ГРЕЦІЯ ПРИПИНИЛА ВИ- КОНАННЯ ВСІХ ВИРОКІВ СМЕРТІ.

Атени, 29 вересня. — Грецький уряд припинив виконання всіх вироків смерті, проголошених грецькими судами на поодиноких більшовицьких партизанів. Рівночасно повідомлено, що парламент розглядає законопроект про помилування їх у зв'язку з переможним закінченням громадянської війни.

КОМІТЕТ О.Н. РІШІВ СТАВИТИ НА ПОРЯДОК КИ- ТАЙСЬКЕ ЗАЖАЛЕННЯ ПРОТИ СОВЕТІВ.

Лейк Сокекс, 29 вересня. — Генеральний Комітет Об'єднаних Націй рішив вчора більшістю 11 голосів проти 2 запропонувати на порядок нарад Генеральної Асамблеї китайське обвинувачення, що Совєти своєю допомогою китайським комуністам загрожують мирові на Далекому Сході. Рішення винесено, не зважаючи на всі протести совєтського представника. Кінцеве вирішення цієї справи залежить ще від апробати Генеральної Асамблеї. Вже сьогодні мало б відбутися в тій справі голосування.

НАЦІОНАЛЬНІ ВІДКИДАЮТЬ РІ- ШЕННЯ ЗАХІДНИХ СОЮЗ- НИКІВ В СПРАВІ МАРКИ.

Вона, Німеччина, 29 вересня. — Уряд західно-німецької федеративної республіки виступив вчора проти рішення західних союзників в справі девальвації німецької марки, вважаючи, що воно не є згідне з окупаційним статутом та що цю справу повинен вирішити німецький уряд. Рішення відкинуто, вважаючи некорисним для Німеччини й тільки корисним для Франції.

ЗНОВУ ПРОБУЮТЬ ДОГО- ВОРИТИСЯ В СПРАВІ АВСТРІ

Лейк Сокекс, 29 вересня. — Міністри закордонних справ чотирьох великодержав вчора знову пробували домовитися в справі мирового договору з Австрією. Плеться ще про 9 спірних статей договору. І цим разом не винесено жадного рішення. В західних колах переконані, що Совєти з розмишлом саботують цю справу, щоб могли вдержати своїх 45 тисяч вояків в Австрії, яких вони мусіли б відкликати після підписання договору.

СІНГІЯНЬ ПРИЛУЧИВСЯ ДО ЧЕРВОНИХ.

Гонг Конг, 29 вересня. — Місцевий уряд китайської провінції Сінгян проголосив маніфест, повідомляючи про свою підтримку формованого тепер комуністичного режиму в країні проти націоналістів. В поінформованих колах стверджують, що місцеві володарі вже від деякого часу були на службі Совєтів та що населення провінції виступить рішучо проти їх останнього рішення.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На шість місяців	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Джерзі Сіті і Загороді:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На шість місяців	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
Часть а. Понеділка (англійською мовою):		Monday's Issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На шість місяців	\$1.50	Six months	\$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА" Р. О. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АТОМОВА БОМБА Й ПРОПАГАНДА

Заява президента Трумана в справі „атомової експлозії“ в Росії викликала не тільки сенсацію, але й цілий ряд серйозних коментарів. По правді, це ніяка сенсація, бо про того роду „експлозії“ ходили поговорки вже від довшого часу. Що Москва хоче мати атомову бомбу свого виробу, теж ніяка несподіванка. Та ж уже проголошено цілий ряд імен німецьких вчених, відомих з дослідів над атомовою енергією, що від довгих років знаходяться в Соевтах і там працюють над атомовими бомбами, себто над тим, до чого їх уже заставляв Гітлер в Німеччині та чого не могли виконати не маючи до цього потрібних засобів. Тих засобів може не мають у відповідній кількості й Соевти, але треба рахуватися з тим, що атомові бомба не є для них уже тайною та що вони пробують її виробляти. Але про це пишеться і говориться від років і вже з цього боку заява президента Трумана не може бути якоюсь справжньою сенсацією. До того президент навіть не сказав, що Соевти вже мають готову атомову бомбу, а говорив тільки про „атомову експлозію“. Але всі заговорили, що Соевти вже мають атомову бомбу. Дехто, як от генерал Де Голь, прийшли навіть уже аж до таких далекосяжних заключень, неначе б Північно Атлантичний Пакт оборони західної Європи був непотрібний, бо 50 дивізій, що їх виставили б демократії для оборони Західної Європи, нічого не вдіють, коли б Москва захотіла вжити атомових бомб. Взагалі стинився з цього приводу шум, хоч на ділі нема до цього справжньої причини. Зате що інше, коли говорити загально про атомову енергію, бо вона може стати для цілого людства великим добродійством, а теж і загибллю, коли б вийшла з-під міжнародної контролю, якої домагається Америка, хоч ще й сьогодні має величезну перевагу щодо атомової бомби.

Однак звернем увагу на щось інше, а саме на те, чи Москва у воєнному конфлікті відважилася б перша на бомбардування атомовими бомбами і чи взагалі вона прив'язує до атомової бомби таке велике значення, як от Америка. На цю тему пише щойно вернувшись з поїздки по Європі Макс Лернер, що визнається не зле теж і на соювських відносинах. Отже він каже, що Росія, включно з її мілітарними провідниками, ніколи не прив'язувала ваги до якогось одного роду боротьби в такому розумінні, що він заважить на остаточнім висліді. До того, каже він далі, для Кремля найбільша зброя — це пропаганда; не армія і гармати та бомби, а політична пропаганда. Комуністичні партії в різних країнах, різні квізлінги та п'яті колонії, це є та зброя, на яку рахує Кремль у випадку війни та яка має заважити і допомогти йому перемогти. На атомові бомбардування кількох міст та їх знищення, каже Лернер, Москва мало зискала б, зате могла б втратити симпатії робітництва, яке могло б через те від неї відвернутися, замість оставати її зняряддям і страйками та саботажми допомогти їй виграти війну. Так вона й думає.

Нам здається, що завваги Лернера повинні роздумати ті, що тратьють голову з приводу цього, що й Росія може вже мати атомову бомбу. Знов класти надто великі надії на атомову бомбу, а легковажити собі пропаганду та визвольні змагання по-неволеному Москвою народів, не дуже розумна політика, а навіть промах, за який демократії готові дорого заплатити, коли б так дійшло до воєнного конфлікту між ними і Москвою.

ІДЕЇ, СЛОВА І ДІЛА

Наша американсько-українська громада переживає тепер один з найбільш інтересних періодів своєї історії. Після політичних перемін в Європі, як уже не залишилося ані клептика української землі, де українська думка та український чин могли б бодрі сакотакто свobodно проявити, як велика маса української політичної еміграції в Західній Європі розпливається в усі кінці світу, втрачаючи свою питому вагу збірної української політичної думки, американські українці силою своїх обставин, своїх, якщо не дійсних то здогадних, спроможностей і силою своєї чисельної переваги на українськими групами в інших країнах, виступають на одне з найбільш видних українських місць, хочуть вони того, чи ні. Тому теж українські ідеї, українські слова та українські діла, які тут видвигаются, висловлюються і виконуються, мають тепер далеко ширше і більше значення, як могли мати раніше. Це з черги означає теж відповідно збільшену відповідальність, з якої рішучо треба здати собі справу. Американсько-українська думка, слово і чин можуть в обставинах мати рішальне значення для цілої української справи. Свідомість цього накладає на нас наш загальний обов'язок подати, щоби ці думки, слова і діла були справді великі і рішучі та відповідали вимогам і потребам часу.

Деякі інтересні приклади під час оглядом насувають спостереження з наших актуальних справ, з переселенчою акцією на чолі. Власне ця переселенча акція виявляє одну велику хвилю нашого загалу, а саме: брак віри в свої сили. Ми перед кожною, навіть найдрібнішою справою зупиняємось і часто навіть не спробувавши, маємо зрештовувано рукою, мовляв: нема сил, не можна, не пощастило. Це згорі перерішує справу. Ми живемо між американцями й самі з гордістю американцями себе називаємо, але ми не можемо засвоїти собі одної з найкращих американських прикмет: ніколи не піддаватися, ніколи не втрачати віри, ніколи не опускає рук. Не пощастило раз, пощастило другий раз, а як не другий то третій, але бодрі пробуйте.

Приклад з громади в Джерзі Сіті заслуговує під цим оглядом на увагу, бо й в ній, як і в багатьох інших громадах, можна було почути в переселенчій акції оте наше „немає як“ чи „немає де“ і т. п. Але настала криза в переселенчій акції. ЗУАДКомітет почав кожного дня всіма можливими способами і засобами закликати, просити й пригадувати наш спільний обов'язок допомогти

цій акції. Ці заклики дійшли теж і до громади в Джерзі Сіті. Скликаючи збори, створено Комітет, намічено плян, надруковано окремі заклики і проведено деякі можливості для приміщення новоприбулих. На трапизини на першу чи другу перешкоду в цій конкретній справі, стверджено, що „не можна“, „немає де“, „немає як“, вже мало що не опущено рук. Але їх не опускає ЗУАДКомітет. Зголошення від громади не приходить, то він зголошує громаді: за три дні будуть вислані до громади 5 родин новоприбулих і вам треба ними заохопуватися. Відразу зникли всі „не можна“ і виявилось, що так можна, можна більше і лише ніж здається.

Як радісно спостерігати таке пізнання в громаді. Всього можна, як тільки є бодрі одиниці, які в це вірять. Такі одиниці напевно є в кожній громаді. Вони є між старими імі-

КОНГРЕСОВІ ТРУДНОЩІ

Ще не покінчилася сесія теперішнього конгресу, а президент уже приготував програму праці для наступного конгресу, якого сесія почнеться 4 січня 1950 р. Це пізнати з того, що президент зажадав від підчинених собі департаментів звітів з праці за біжучий рік і поради, якого законодавства потрібно на майбутнє, щоб уряд міг правильно вести працю серед нових відносин.

Потягнення президента вказує на його добільність про національні справи. Однак це теж знак, що нема подібного проводу в самому конгресі, який міг би скласти свою програму, хоч на підставі конституції має до цього право. Це теж дає притоку до частої критики Вашингтонського Капітолію. Кажуть, що теперішні конгресмени є тільки тінь колишніх конгресменів, якщо йдеться про успіхи та далекосяжні задуми. Пересічний чесний конгресмен теперішнього часу є енергійний, рухливий і має помисли, проте, як кажуть критики, не може поведитися осягами. Він постійно занятий придумуванням аргументів для оправдання, чому він не зробив цього, або того. Хто має нагоду прислухуватися звітам поодиноких конгресменів на передвиборчих зібраннях, такий слухатиме цілого ряду виправдувань на невадчу в одній або другій справі, яку конгресмен заступає.

Останні дні нарад конгресу дають кожному з нас добру нагоду пізнати ці труднощі, з якими конгресмен бореться, щоб „перепхати“ якусь спра-

грантами, вони є між народженою тут молодією генерацією і вони є між новими імігрантами. Тільки часом дрімлюють. І якщо вони самі не пробуджуються, то треба їх тільки зрушити. Ще кілька днів тому в Джерзі Сіті в переселенчій справі все здавалося „неможливе“. Сьогодні воно виявилось не тільки можливе, але й не таке те вже складне.

Цей приклад без сумніву відноситься до більшості наших громад і громадян. Всі ми разом могли б далеко більше як нам здається, щоб ми тільки цього хотіли і в це вірили. Ми, американські українці, маємо великі ідеї, не бракує нам теж великих слів, тих часом аж забагато. Але найбільше нам потрібно ще великих діл, великих віри, що ми їх можемо довершити та великого бажання їх довершити. Тоді у нас не буде половини тих турбот, що їх ми маємо тепер чи то з допомогою - переселенчою, чи будь-якою іншою народною справою.

У першу чергу конгрес займається великою програмою, яка має на меті загальне добро, а яку предложив президент. На дальшому місці стоять справи, які відносяться до поодиноких округ або навіть осіб. Попри те конгресмен має в своїм репертуарі багато справ, які не мають нічого спільного з законодавчою працею.

Найбільшою перепорою в видатності законодавчої праці конгресмена є саме оці справи, які не мають нічого спільного з його обов'язками як законодавця. У цьому змислі конгресмен є звичайним „хлопцем до послуг“, на ставленим своїми виборцями. Від 50 до 60 відсотків свого часу присвячує конгресмен на погляджування листування з своїми виборцями, на особисті зустрічі в різних бюрах федерального уряду для виконання доручення когось з його виборчої округи або на опрацювання делегацій з своєї округи по різних урядах.

Після такої праці приходиться на чергу інша, трохи відмінна. Це так звані „приватні“ законопроекти („білли“). Законопроекти мають на меті вивести когось пенсію з федеральних фондів, якої хтось не може добитися на підставі загального закону; в іншій випадку йде про відшкодування за якусь шкоду, зобов'язану державними чинниками, хоч з такою справою можна йти до суду; не чужі йому теж старання за призначення військовому права громадянина.

(Довіщення на стор. 3-й)

Микола Очерет.

ЩАСТИ ІМ БОЖЕ!

Сьогодні одержали ми свіжі числа „Свободи“ і в ч. 191 за 18 вересня ц. р. прочитали, що „концерти Української Капелі Бандуристів“ є намічені і дати вже устійнені у наступних українських громадських центрах... Тож виходить, що слава Українська Капеля Бандуристів ім. Шевченка хоч вона й була, розміщена на різних фізичних працях... не згинула; виходить і тут нас спасла наша стихійна тяга до єднання і, всупереч всім ворожим намагаючись нас розбити, завжди в критичні моменти саме ця властивість нас рятувала. Виходить: найшлися люди, найшлися засоби, полагождені розкодення і „концерти намічені, дати усталені“. А ми весь час боялись: ну, що як не дай Господи...

Пора, давно пора показати Новому Світові цей своєрідний наш хорівий ансамбль, що співає під акомпанімент само українських інструментів — бандур. Правду пише „Свобода“, що „німецька цивільна та американська, британська і французька військова окупаційна преса високо цінилась праці капелі“, бо зараз же нам згадується виступ цієї капелі в залі Гіссенського Університету, 8. квітня 1946 року. Тоді то був час: пізньої осені минулого року з Гіссенського польсько-українського табору репатріювали всіх і щойно (тепер повертались назад втікачі з того ешалону репатріантів, розказуючи про всі жахи, що їм прийшлося пережити. Тому не дивно, що на концерті бандуристів нас прийшло лише шість українців, — решта ховалась, не до концертів було. Зала була переповнена чужинцями і, коли капеля почала виходити, ніхто її не вітав, всі мовчки чекали почуту ту своєрідну екзотику, оті невідомі їм бандури. Нарешті вся капеля була на естраді і тихий, шовковий звук бандур наповнив залу.

„Думи мої, думи мої...“ линув інтимно м'який спів з естради і наче хто стиснув всім нам шістьом подих, не хватало повітря, — а кляті сльози самі покотилися з очей. Та сліз тих ніхто не бачив, бо всі чужинці в'їлися очима у виконавців і, затамувавши подих, слухали. Кінчилися пісня і залу наповнив грим оплесків, а ми сиділи й мовчали... Нам ті оплески були зайві: вони відірвали нас від думок про батьківщину і повертали до клятої дійсності.

Далі проспівано кілька історичних та козацьких пісень і ми бачили, як зростає зацікавлення чужинців наші ансамблем бандуристів. Але ось з естради понеслась інтродук-

ція до коляскової „Брамса і ніжний ліричний голос соліста заспівав: „Добрий вечір, добраніч...“

Ми бачили, як сивий, старий німець, обернувшись руками на спілку нашого сльозу, — плакав, як мала дитина. У молодій парі, що сиділа праворуч нас і була прикута очима до естради, текли по щоках сльози. Ми бачили, що жінка, яка сиділа перед нами, приклала хустку до очей і не стримуючись плакала... Виходить не тільки ми „тожкосякозі“, виходить не тільки ми пошкодували горя і плачем зачувши рідну пісню! Різня була в тому, що ці німці лише перший рік спробували випити гіркої долі з келиха життя, а ми немо гірку ось уже коло тридцяти років...

Пісню кінчили і, мент, два в залі стояла мертва тиша. Та раптом зірвалось, загало, загалося до навкруги... Мов грелля провалилась і все кругом завирало. Капеля так захопилася слухачів, що вони втерли контроль над собою, впали в екстаз — стукаючи ногами, плещучи в долоні, криком вимагаючи повторення... Ми теж кричали, стукали, плескали разом з усіма, радіючи за наш мистецький колектив, який так оволодів душами чужинців. Тепер ця „капеля“ була близькою, була рідною усім присутнім і кожна нова пісня викликала в залі бурю, а сам концерт перетворився на триумф нашої капелі. Із залу до концерту додому, ми чули серед чужинців такі заваги, як: „Це концерт, що не забудеться протягом усього життя...“, „Багато в цій залі було концертів, але це перший і певно останній, це концерт - шедевр...“, „Дуже, дуже жалко, що наші хорі не можуть виконувати наші пісні, як їх ще виконали чужинці...“

Другого разу ми чули капелю, коли вона робила прощальне своє турне в Європі. Нам трапилось догоду почути цей раз капелю в Гіссенській такі робітничий український оселі. Там капеля давала 13-го жовтня 1948 року прощальний концерт для таборян, а разом з ними й для нас, — приватників.

Як і всі українські організації, ворог не минав і капелю і в 1947 році вона переживала період роз'єднання. Тому було цілком природне наше хвилювання, що цей виступ буде гірший за попередній. Але наша стихійна тяга і тут нас виручила — капеля являла собою міцно спаяний і гарно об'єднаний колектив. Тепер капеля було 22, але всі вони мали

(Довіщення на стор. 3-й)

К. ПЕТРУС

СОВЕТСЬКІ АРЕШТАНТИ

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

125)

„МІНУС 40“

...Мое ховіння по митарствам почалося з „товариша Катюши“.

Але не з тієї „Катюши“, з якої більшовики ракетними бомбами обстрілювали відступуючих німців, і не з тієї Катюши, котра „виходила на берег крутої“ і заводила пісню про сізого орла.

Ця Катюша була зовсім іншою істотою. Вона була відповідальним робітником НКВД, завідувала паспортним столом при міській міліції, велася особовий облік усіх так званих „контрників“, котрі якимсь чудом могли викрадатися з концтаборів НКВД й

була членом Мської Ради, де періодично керувала якоюсь роботою...

Не дивлячись на півгодовий стан міста К. Катюшка вважала не менше як 100 кілограм, носила міліційну уніформу, стриглась під „бокс“, безперервно курила дорогі енкаведистські папіроси, смачно лаялась і артистично плювала на облупляну підлогу, затоптану брудними ногами, ще не зовсім „сознательних“ громадян.

Було очевидно, що наша Катюшка пройшла сувору школу НКВД („вогонь і воду“ і мідні труби!) і мала солідний стаж по часті стріляти в

„контрреволюційні“ потилиці. Але ця професія зовсім не перешкоджувала їй практикуватися в успіхах „Свободної любови“, мати міцні нерви й на все життя дивитися поглядом кремльовської діялетики. Одним словом, тов. Катюша, як її називали міліціонери, була на своєму місці й цілком відповідала прообразу совєтської „жінчини“ за рецептою київської тов. Фені Бош (1918 рік), повпреда в Скандинавії тов. Колонтай та урангутанго-подібних потворів із більшовицьких ватаг партізанських частів громадянської війни...

Важко було сказати, чи змогла б вона за наукою Леніна керувати державою, але паспортним столом Катюша керувала добре і нераз деяких із так званих „прочих“ громадян доводила до розгубленості та страху.

— Оце, брат, та Катюша! — обережно висловлювалися відвідувачі міліції, прислухуючись до її соковитої лайки.

— Ця вже переплюне не тільки через свій стіл, вона переплюне навіть через самого Сталіна... Бач, скільки нагнала за шкіру свого „соцнакопичення“! А кажуть, нібито в горді їсті нема чого?

— Тобі, може, дійсно, й нема чого їсти, а до товариша Катюши це непорозуміння не торкається: вона партійна і працює в НКВД.

— Васька, об'яви їй „зустрічний“ плян по „соцнакопиченню“ й виклич на „созмагання“.

— Аа-ха-ха! Нічого собі було б „созмагання“!

— Ш-ш-ш! Чуєте, як чешетрехлопохеро? Треба було б відкрити курси по удосконаленню совєтського мата, а Катюшу пригласити читати на цих курсах лекції...

— Бррр!

Так от оцій шестипудовій Катюші й прийшлося мені представлятися.

Я кинув їй головою, дістав

посвідку з концтабору і тимчасовий (на 1 рік) паспорт і передав їх в її жирні червоні руки. Вона жувала губами папіроску, мовчки читала мої документи, потім затягнулась димом, глянула на мене косяком поглядом і почала здійснювати з них копії, занотовуючи зміст їх у велику товсту книгу.

Катюша писала, а я стояв перед її столом і думав категоріями Карла Маркса: „Коли правда, що форма й зміст завжди знаходяться в конфлікті, то в якому конфлікті мусять бути „форма“ нашої Катюши з її внутрішнім „змістом“? Я хотів далі обдумувати цей матеріалістичний парадокс, але вона несподівано по-честіськи глянула на мене з-під лоба, знов затягнулась клубком ароматичного диму і, повертаючи мені документи, буркнула:

— Всього Ви свободні! Виходячи на вулицю я оглянувся позад себе, чи не припинила була, оця сама Катю-

ша мені якого небудь „хвостат“ в образі міліціонера або сексота, але, крім „несознательних“ та „прочих“ громадян, нікого підозрілого не видно було. А вже на самій вулиці було учти, як тов. Катюша на когось кричала:

— Ты мне зубов не заговаривай а отвечаю по сути дела!

„Митарство перше, слава Богу, якось пройшло“, — зазначав я вже аж на другому кварталі від міліції й пішов шукати собі роботи...

„Раніше, скажемо, це за НЕП-у всіх небезпечний „контрників“ ГПУ прозивало „соцопами“ (соціально-опасний елемент), а пізніше їх почали іменувати всілякими назвами. Але головне й історичне залишилось незмінним, це — відомі „мінуси“. Мінус „п'ять“, „мінус десять“, „мінус двадцять“ і т.д. Цей „мінус“ міг бути „таїєм“ або „явним“, але він був, і без нього ні один совєтський арештант та

ще й політичний, виходячи з концтабору, не біг обійтися. Цією мірою определялася майбутня доля такого нещасного колишнього в'язня, котрий волік цей мінус за собою повсюди, кудя б не закинула його судьба на неосяжній території одної шостої частини нашої гіршої планети...

І коли володар цих мінусів не міг знайти собі притулку й роботи, його в скорому часі знова підбравали, давали 35 статтю й повертали назад до концтабору звідкіль вже другого звільнення майже не було, або було дуже рідко. Коли ж звільненому з концтабору все ж таки удавалось де-небудь влаштуватися на роботу, його починали тероризувати всілякими „способами й доводами до того, що нещасний примушений буде шукати собі захисту в „НКВД“ або проситися, щоб його направити назад до „концтабору“.

(Продовження на стор. 4-й)

Ювілей шведів з-над Дніпра

Стокгольм — УПК. — Українською сонце з блискіть українського неба освітлювало легендарний шведський острів Готланд 1-го і 2-го серпня 1949 року, а гомін Дніпрових хвиль злиналися з гомоном церковних дзвонів, що кликали до спільної молитви тисячотислі українських громадян з діда прадіда, шведів з сіл Старошведського, Новошведського й Шведського Поліня над Дніпром на Херсонщині. Двадцять років пройшло від того часу, коли українські шведи, в 1929 році, покинули свою улюблену батьківщину над Дніпром і — мовча без пересядки сказати — свою улюблену Україну, разом 887 осіб, збігаючи перед благословеннями започаткованої колонізації. За провідний час вони встигли пустити нові коріння в шведській землі, своїй власній батьківщині, але образ України, що була їм батьківщиною впродовж 150 років, залишився незатертим у їх серцях, коли святкували дніми днів двадцятирічний ювілей свого вирятуння з чорного неба, і, я думаю, що пройде ще багато поколінь українських шведів, поки образ цей затереться.

Властиво кажучи, на Готланді в дні цього ювілею падав дощ, але сонце, і блакить, і Дніпровий краєвид вони принесли в своїх серцях, бо ще досі не привикли як слід до північного клімату, ці пізні нащадки вікінгів. Ще до сімдесяти років, свою окремішність від „власних“ шведів, ще досі відчужають на окрему якусь секту. Але дзвони були дійсні, це ті самі дзвони, яких звук лунав над Дніпром аж до 1929 року. Пастор Гоас і його вірні не схотіли лишити їх на поталу слугакам царства сатани. Взяли з собою дзвони, хоч мусіли залишити все майно. Вони не могли забути, як більшевики плували на круціфікс у їх церкві під час революції.

Гінас, Гоас, Утас, Андерс, Тінас — старі шведські родини з-над Дніпра, старе й молоде покоління, зібрався пригадати один одному давні часи, споманути давніх приятелів з херсонського довкілля, яким доля не судило уникнути большевицького терору. Коли ми всіли на корабель, каже жінка Олександра Петровича (Петерсона) Утаса, сонце залило золотом нашу спутілу осею й степ, що прослався за Старошведським. Ми плакали. Але не тільки за майном, яке мусіли покидати, не тільки за рідною, про яку ми знали, що подібної до неї не знайдеш в Швеції, не тільки за виноградниками й баштанами. Ми плакали також за наших друзів і знайомих, українців з довкілля сусідських сіл, плакали тому, що вони не мали такої самої можливості як ми. „Дві українські родини — додає пан Утас — що від давня жили в нашому селі, отримали при нашій допомозі також шведські візи, але їх у Херсоні большевики силою витягнули з нашого транспорту й завернули назад“.

Ні, вони дійсно все ще осталися до великої міри українцями, ці шведи з-над Дніпра. Не тому тільки приходите на цю думку, що бачите небуденний збір кількості чужинців різного віку й полу, з якими можете розговоритися на українській мові. Ви послушайте їх: „Гай, гай, зіймає пан Утас, як би то було здійснено те, що почалося в 1918 році, тоді всі ми ще й досі й мабуть на завжди сиділи в своїй Старошведському. Ми раділи разом з цілим народом Цент-

ральною Радою, Грушевським, Петлюрою. Але так скоро все це промайнуло, так трагічно. Втрата української державності була також нашою втраченою, ми були українські громадяни“. Інший п. Утас на ім'я Ян, народний вчитель і автор роману про українських шведів „Ми — зі степу“, має звичку вибухати: „Прокляті москалі не дали навчитися української мови!“ За української державності не встигли вивести української мови в Старошведському, сталося це вже аж за союської влади, але старші люди через те не могли придбати свого українськомовного знання.

Можна констатувати: в Швеції назагал мало знають про нас і нашу батьківщину. Але в цих колишніх українських громадян з Старошведського маємо добрих приятелів, не дивлячись на те, що формально це був „український“ харківський уряд, який приніс їм стільки втрат, завдяки якому вони були змушені покидати свою землю і надбані діди і прадіди. Ці шведи розуміють нас і ми розуміємо також їх. Коли під час ювілею на Готланді відчитано між ін-

Конгресові труднощі

(Довіщення з стор. 2-го)

мадянства, або спинення депортації. Майже половина законопроектів у теперішньому 81-ому конгресі це такі „приватні“ були. Це дрібні справи, однак вони є життєвими справами багатьох одиниць і демократичній устрій країни дає спроможність одиницям відкликатися до конгресу.

Значну частину часу займає конгресові адміністрація Дистрикту Колумбії, в якому знаходиться конгрес, а який не є організований як окрема громада. Кожної сесії конгрес присвячує коло 3,000 годин на справи, які повинні належати до неіснуючої громадської ради міста Вашингтону, положеного в Д.К. Хоч сенат уже прийняв бил про самоврядування Дистрикту Колумбії, палата репрезентантів ще його відклала на необмежений час.

У минулому конгресі ухвалено закон про реорганізацію конгресу, яка в засади мала заощадити конгресові багато праці. У практиці показується, що це неможливе. Замість піти на вакації з днем 1 липня, як це передбачено в реорганізаційній акції, конгрес ще радить, хоч уже наближається кінець вересня. Час нарад у палатах продовжується часто внаслідок методи голосування. Перед голосуванням звичайно читають список прихваних, а забирає 15-20 минут часу. Коли покажеться, що нема вимажаної законом кількості конгресменів на залі, голосування відкладається до часу, коли буде „кворум“. Для зарадження лиху появилася пропозиція обрховувати голоси електричним приладом.

Багато справ вимагають двох третин голосів. Були спроби змінити цю постанову, однак безуспішно. У сенаті

шими привітаними також привітальною телеграму від української громади в Швеції, зібрані не відкрили свого зворушення. Олександр Петрович Утас просить в імені своєї дружини й молодого сина, якому було тільки чотири роки, коли покидали соняшну Україну, передати українцям „в батьківщині, на еміграції, в Америці, і взагалі де б вони не були“ ось ці слова й почування:

— Я бажаю всім українцям побачити ще свою батьківщину незалежною. Вітайте, вітайте їх всіх від нас з Старошведського. Скажіть, що ми все ще горимо любов'ю до нашого села над Дніпром. Наша мрія — ще колись хоч відвідати прабатьківську землю, яку ми обробляли з такою любов'ю. Наша віра — що коли відродиться українська держава, її уряд не візьме нам за зле втекти до Швеції й дозволить нам відвідати рідні сторони.

Ніхто не візьме їм того за зле. В кінці-кінці вони все ж діти півночі й належать сюди. Зате, нема сумніву, їх завжди вітатимуть як рідних братів не тільки над Дніпром, у колишньому Старошведському, на Херсонщині, але і в цілій Україні.

Кент.

Чужинці говорять про Україну

Під таким заголовком в Бельгії вийшла книжка французькою мовою, що дає вибір з праці проф. Володимира Січинського „Чужинці про Україну“. Як відомо, ця книжка в українській мові витримала вже 5 видань; це є збір описів подорожів по Україні та інших писань чужинців про Україну за десять століть. Серед цих чужинців особливо багато було італійців, французів, німців, англійців, данців, голандців та ін.

У французькому виданні, звичайно, багато подано голосів французьких авторів, а поміж ними такі славні імена, як Боплян, Гарок де Кульон, Лесюр, Вольтер, Балзак, Де лямар та інші. Отже французи та інші, що володіють французькою мовою, мають можливість довідатися про Україну від своїх компатріотів, що бачили Україну на власні очі, коли український нарід мав свою самоуправу та творив своє культурне і господарське життя після свого уподобання.

Інтересно подати бодай деякі витяги з реляцій французів, щоби переконатися, яке значення мають вони для сучасників. Особливо це потрібно тепер, коли Західна Європа придивляється до відносин на Сході Європи.

Можливо, що в старі часи культурний світ був краще поінформований про відносини на Україні, ніж тепер.

Член французького кінця XVIII ст. Гарон де Кульон записує:

„На Україні панувала приємна атмосфера свободи, незалежності, братерства й рідності“, згодом знищене Московією.

Говорячи про „гордість та інші добрі примкмети українців“ Вольтер проголошує:

„Україна, завжди прагнуча свободи, але оточена Московією, Туреччиною і Польщею, вона примушена була шукати собі протектора в одній з тих держав. Україна піддалася спочатку Польщі, яка поведилася з нею зовсім як з поневоленою країною, відтак піддалася Московії, що уярмлював її не наче рабів, як це завжди є

літичних партій, які поза кулісами переводять різні торги, а їх члени потім здисципліновано приймають до відома те, на що погодилися партійні провідники. Тому таке важне, щоб всі ми брали активну участь у партійно-політичному житті й дбали, щоби кандидатами на різні становища були вибрані якнайкращі одиниці, бо без цього демократична система не може обійтись.

звичаєм у Москвитів“. А все таки в 1812 р. відомий публіцист Ш. Л. Лесюр відмічає:

„Українці уявляють собою живий доказ перемоги свободи над людьми, що народилися в неволі (московити)“.

Книжка закінчується знаменитою петицією до французького Сенату К. Де лямара, який в 1869 році писав:

„Український нарід існує, має свою історію, відмінну від історії Польщі і ще більше

Щастя ім Боже!

(Довіщення з стор. 2-го)

інструменти і окремо не було вже співаків, — всі грали й співали. Ось капеля виходить на естраду і всі присутні раді й з захопленням вітають її появу. То ж всі навкруги українці, всі свої люди і ми, прихватники, почуваємо тут себе наче дома, десь у себе, на батьківщині.

„Встає хмара...“

почала свій виступ капеля, а у всіх присутніх горять очі, всі уважно слухають, мертва тиша навкруги і тільки чути бандури, що перегравають переходи. О, це вже тепер цілком оформлений, певний себе музично — хоролий ансамбль! Пісню за піснею співає капеля і в кожній пісні солю співає новий співак. Мінський, Цюра, Погорілий, Садовий, Назаренко, Ольховий, Любінський... Та нащо їх перелічувати? Кожен з капелян є в якійсь пісні соліст! Але разом з тим нові пісні включила капеля у свій репертуар, які яскраво визначили новий напрям в їх роботі. Інші слова, інші мотиви звучать тепер з естради... І наче стверджуючи цю думку, співають капеляни:

„Бились хлопці Хустові на славу, Полягли в нерівному бою За свою омріяну державу, Січову волюшку свою.“

Капеля знайшла свій шлях, вона сама, як оті Хустовські хлопці, своїми мистецькими засобами бореться

„За свою омріяну державу!“ Складне й тяжке завдання доброхотів капеляни взяли на свої плечі. То ж мусять вони передати там, в країні Свободи, американському народові, за що боролись і борються на Україні, передати це так, щоб вільний американський нарід сказав: „ми знаємо, що то є Свобода, тому у вашій боротьбі ми з вами українці, мо допоможемо вам такі

матимуть свою омріяну державу!“ А з естради, наче відповідь на наші думки і побажання, капеляни співали:

відмінну від історії Московщини. Він має свої традиції, свою мову, окрему від московської й польської, має виразну індивідуальність, за яку бореться“.

„Був це останній, шляхотний голос Західної Європи“ — додає автор книжки В. Січинський. „Пізніше прийшла темна сторінка „віку гуманізму“, коли російський уряд, уживає найбільш рафінованих способів для цілковитої заглади української культури...“

Ця метода продовжується і досі, але світ починає пізнавати правду.

К-О.

Що пишуть?

ПРО ЧУДА В ПОЛЬЩІ.

(З листу, надісланого з Польщі 4/7 до родини в Асторії, Л. Ай.)

Допошу Вам, що у віддалі 25 миль, коло Соколова, однієї дівчини на пасовиську під лісом об'явилася Пречиста Діва. Упродовж десяти днів засипляла дівчина від 6 до 7 год. звечора і тоді над нею появлялася ясність з неба. У тому часі люди тисячами приходили на це місце, а були деякі й від нас.

Друге чудо сталося в Любліні. Там в катедрі об'явилася Страдална Богоматір і з її очей лилися криваві сльози. Тисячі людей приїждять туди і при цій нагоді багато з них стає здоровими. Це не вигадка, бо й туди їздили від нас люди і повернувши, кажуть, що це правда.

З інших справ хочу написати, що наш Івась доробився настільки, що має корову й свиню і 12 курей, а його жінка працювала ціле літо при бурках і заробила сім кілограмів цукру. Зрештою поводитися нам як звичайно...

заклик встали як один чоловік, наче не присязі.

І ось тепер ми прочитали в „Свободі“, що капеля прибула до Америки і „дати виступу устійнені“. Ми добре знаємо, що капелянам багато гіркого хліба прийдесть й там з'їсти; знаємо, що не для втіхи й заробітку поїхали капеляни. Але в одному ми певні, що їхні концерти будуть величавим тріумфом наших українських мистців.

Щастя ж ім Боже!

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАїнського НАРОДНОГО СОЮЗУ, значить, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРИВИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

Увага! Нью Йорк і околиця! Увага!

ПЕРШИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

— влаштує —

Rev. NICHOLAS MINUE Post 1260 АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕГІОНУ

В НЕДІЛЮ, 2. ЖОВТНЯ 1949

В САЛІ СВ. ЮРІЯ

217 E. 6th St., New York City

Музика OLEY BROS.

Початок 7. вечір.

Вступ 85 цент. з податком.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПІТЬ ІА ПОТРІБНІ КНИЖКИ!

Не досить після дитини до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоби заохотили її читати. Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука — 75 ц.

ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанки для 2. класу) М. Матвійчука — 75 ц.

ТРЕТЯ ЧИТАНКА (читанка для 3. класу) М. Матвійчука — 75 ц.

ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу) М. Матвійчука — 75 ц.

ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК у двох частинах. Залізв Ф. Колесса — 75 ц.

МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича — 15 ц.

МАЛИЙ КАТЕХІЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович — 35 ц.

ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький — 50 ц.

Замовлення слати:

„SVOBODA“

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY 2, N. J.

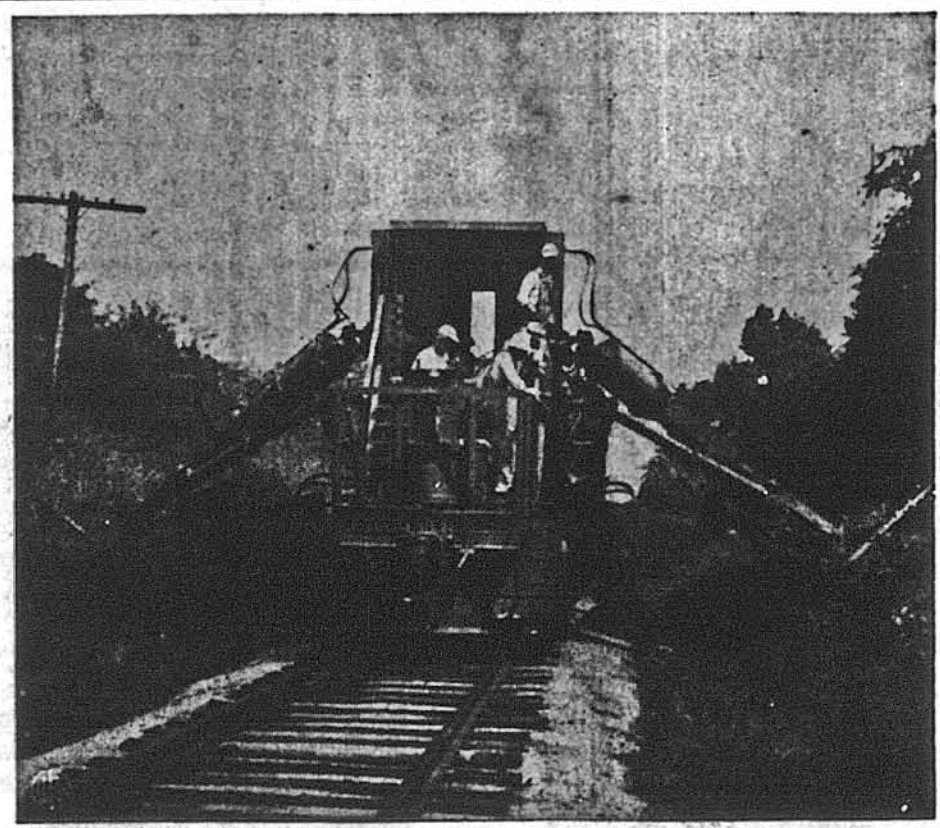
НЮАРН, Н. ДЖ. І ОНОЛИЦЯ!

УКРАїнська ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА (МОЛОДША), яка започаткувала своє існування 16. вересня б. р., приступає до спільної активної праці з громадою своїх батьків, себто громадою „старших“ і з цією нагодою кличе й запрошує усе американське українське прав. молодство міста Ньюарку і околиці вступати в члени новоствореної громади і брати живу участь в церковно-народній праці і цим вижити знання і силу ньюаркської молоді.

Цим запрошуємо тех українців, які прибули до нас із „скальцями“, а вибір до вступу є: можна належати до громади (молодшої) або (старшої), які однак на ділі творять одно тіло (православну парафію).

Зосібня запрошується до братів спілку й театральних вистав. Починаються проби під проводом учителя, який в минулому здобув із своїм хором в контексті радіофонних програм, на яких виступали українські хори, найкраще призначення (в дарі срібна чапа). Цим учителем є п. Йосиф Вукат. Запрошує зі сторони учительської сили є, а тільки треба підсилити число членів, а успіх — певний.

Комітет Грем. Молодшої.

ПРИДАТНА ДО РІЗНОЇ РОБОТИ.—Ця машина, що її маємо перед собою, не тільки очищує залізничний шлях від бур'яну, але й копає одночасно рів, щоб до нього сплинула вода. Знов земою знімає сніг до шляху.

3 ЖИТТЯ ГРОМАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ

БОСТОН, МАСС.

Буде 55-річний ювілей У. Н. Союзу в Бостоні.

Від довгого часу відділи 238 і 374 У. Н. Союзу інтензивно готувалися до великого свята в честь Батька Союзу. Треба було відбутися кільканадцять нарад і зібрань, щоб усе потрібне зв'язати докупи, бо воно всюди так буває, що не раз люди дають себе на зібраннях обрати до комітету, а коли прийде пора доложити праці, тоді треба добре напроситися, хоч і так мала користь з того буває. Та завдяки тому, що в комітеті свята є наша молодь, вона допомагає нам довести справу до успішного кінця.

Як уже відомо, 55-річний ювілей має відбутися в нас у неділю, 16. жовтня. Для цієї цілі підбрано одну з найкращих зал, на передмісті Бостону, у дільниці Дорчестер, Масс.

Сподіємось, що на свято прийдуть солідарно передусім члени обох місцевих відділів з родинами, далі усе місцеве громадянство, а з ним і сусідні відділи й громадяни. Це тому, що пошанувати Батька Союзу значить тільки, що пошанувати всі наші надбання на землі Вашингтона, чи то на полі церковним, шкільним, або організаційним. Завдяки допомозі У. Н. Союзу багато наших скитальців опинилося тепер в Америці. У святочному комітеті є члени з нової імміграції, отже треба надіятися, що вона в цілому прибуде на свято. На чолі святочного комітету стоїть наш молодий, а вже загальнознаний інженер Андрій Прохницький, а це дає запоруку, що програма буде виведена дбайливо у подробицях. На головному промовця запрошено п. Дмитра Галичанина, гол. секретаря У.Н.С., а по англійській промові до молоді головний радний У.Н.С., п. Іван Козольський з Вунсакет. Запрошено теж представників стейту Массачусетс і міста Бостону. Концертну програму виконає Молодецький Хор місцевої української православної автокефальної церкви. У солов'яків виступить звідна вже оперова співачка, Люба Короліш.

Ціни квитків помірковані, а комітет закликає, щоб їх набувати наперед тому, що свято злучене з бенкетом, отже комітет мусить знати наперед число осіб для замовлення місць при столах. Під час бенкету будуть співи й промови, а грати ме українська оркестра. Точні інформації подані в оголошенні у „Свободі“. До побачення на святі 16. жовтня!

За Святочний Комітет:

М. Давискиба,
гол. радний У. Н. С.

НЮАРК, Н. ДЖ.

3 похорону \$100 на політичну працю У.Н.С.

Дня 17 серпня 1949 року в Ньюарку, Н. Дж. упокоїлася в Бозі бл. п. Анна Брик, дружина п. Гната Брика. Дня 20-го серпня, з участю різних представників і приятелів відбувся величавий похорон покійної з церкви св. Івана Хрестителя. Тлінні останки покійної зложено на цвинтарі Святого Гробу.

Покойна Анна народилася 17 серпня 1891 р. в місті Радехові. До Америки приїхала

1911 р., а в 1916 році одружилася з п. Гнатом Бриком в Ньюарку. Покойна Анна була спокійною вдачею й шире українська патріотка. Працювала й складала чимало жертв на різні українські потреби, як церковні, так і народні. Остатки свого мужа Гната й його рідного брата Олексія. Могили Покойної Анни вкрили стоси квітів і вінців від товариств, рідні й приятели. Але найкращим вінцем вшанували Покойну Анну ті, що зложили \$100 на Український Конгресовий Комітет в Америці. Цей вінець цвинстиме й неввинути предвіть роки. На цвинтарі попросив наш український погребовий п. МIRON Литвин в імені вдовця, що приїхали всі присутні на скромну перекуску до Української Централі. При перекусці п. Т. Касків виголосив теплу промову про заслуги Покойної, подякував всім гостям за участь в похороні й попросив зложити жертви на Український Конгресовий Комітет.

Жертви на неввинути вінці зложили наступні добродії: Гнат Брик \$13.50; Олександр Брик \$10; Т. Касків \$5; М. М. Мадяк \$5; по \$2: М. Соколюк, В. Гвизда, П. К. Кацаніш, З. О. Химій, А. Химій, М. Кіней, В. Шавала, І. Дибайло; Н. Т. Штандера \$1.50; по \$1: В. Салабун, К. Бенет, Ф. Олійник, М. Олійник, А. Олійник, М. Куз, К. Співак, С. Ожиганський, М. Лиховид, А. Вусатий, М. Гладка, П. Михевич, Я. Керетанський, Я. Маріус, С. Мандик, А. Климчук, В. Костів, М. Мохналь, К. Мисик, М. Покер, М. Шавала, П. Цап, В. Ліскович, Г. Коніцький, Е. Лійо, Г. Гураль, А. Куций, М. Равенська, П. Слободюк, Р. Калакура, Г. Матлак, М. Банах, А. Кляний, В. Парашук, Т. Скебінський, П. М. Стець, А. Ганчар, Ю. Гудька, М. Вусатий, В. Телув, С. Галко, М. Чорняховський, Е. Лисик, Ф. Бабич, М. Вусатий, В. Шинкарук, В. Ерт, А. Зілінська, І. Олещук. Решта дрібними.

Всім жертводавцям щира дяка.

Присутній.

ШКАГО, ІЛЛ.

У допомогу скитальцям.

В Шкаго Ліга Американців Українського Походження створила при Домі У. Н. Союзу Переселенний Осередок, де знаходять тимчасове приміщення скитальці, що прибувають до нашої громади і де вони завдяки жертвенності громадянства дістають теж харчі й поміч в шуканні за працю. Є у нас ще й друге пристановище для скитальців, а це в галях при укр. православної церкви св. Володимира. Теж і цю акцію допомоги скитальцям, ведену так щиро парохіальним урядом та о. О. Мициком, наш загал щиро поважає. Прийшлося однак і тут створити Переселенний Осередок, бо праці було багато й треба було більше людей до поміч та збирання жертв, бо кошти втримання скитальців виносили \$50 денно. Ще згадаємо, що там приміщується головні скитальці-наддніпряниці, п. п. річичних людей і свідомих, що пізнати хочби по цьому, що вони вже взялися до заложення відділу У. Н. Союзу. Справа дальшої допомоги тим скитальцям, як і тим, що далі прибуватимуть, стала такою важною, що Переселенний Осередок при церкві св. Володимира рішився за згодою парохіального уряду

ОТЮ РИБУ, ЩО ВАЖИТЬ 2,000 ФУНТІВ, зловлено в заливні ріки Міссісіпі. Хлопчаки подивлялись не тільки рот цього великана, але зацікавлені теж тим, скільки треба людей, щоб її нараз зісти.

Нові іммігранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Гайнцелман“ до порту в Бостоні в суботу, дня 1-го жовтня:

Андруховський Микола, Ксеня, Антін, Дмитро; Базарко Іван, Наталя, Нестор, Володимир; Володін Михайло, Анна, Володимир, Марія; Чолік Григорій; Кереш Ксеня; Грод Іван, Юлія, Осип, Іван; Гайнцус Юрій, Станіслава, Степан; Ганиченко Іван, Галина; Іванівська Володимир; Яхницька Марія; Якимець Клява, Євгенія, Валерія; Якимів Володимир, Параня, Ярослав; Дармохвал Володимир, Ольга, Микола, Марта; Косюк Василь; Кузарський Михайло, Анна, Марія; Кушнірук Семен; Кутня Любомира, Ростислав; Куця Петро, Текля, Олександра, Мирон, Ольга, Володимир; Леню Осип, Марія; Малай Павло, Мирослава, Надія; Мішук Василь; Мисюк Іван, Стефанія; Охрин Іван, Марія, Андрій; Прядка Іван, Ольга, Микола, Михайло; Присяжний Микола,

скликати на неділю 2 жовтня масове віче до церковної галі (22 Вест Кортез Стріт), як це було подано в оголошенні. На цьому вічу буде обговорено дуже важна справа купівлі дому для приміщення скитальців. На вічу будуть обговорені теж інші справи, зв'язані з переселенною акцією і тому побажано та хочемо, щоб у ньому взяло участь якнайбільше наших свідомих громадян.

А.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛІОНОВОГО МАТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ.

СОВЕТСЬКІ АРЕШТАНТИ

Продовження зі стор. 2-гої.

„Захист“ негайно подавався і зтероризований робився сексотом або одержував нову статтю і новий термін до концтабору чи в потойбічний світ... „Коли ви не бажаєте співробітничати в НКВД, то таким чином ви, як і раніше до свого ув'язнення, залишаєтесь з нашою ворожою до Советської влади і тим самим вилучаєте себе з „щасливого соціалістичного суспільства“... А раз так, то ваше місце, громадянин „контрику“ там, де перековують душі людські стільки разів, поки вони не перекуються по схемі НКВД, або не загинуть од каторжної праці і тюремного режиму“.

Але це вже останнє митарство. А поки що дозвольте розказати вам про одне з митарств, яке довелось перенести двом „мінусникам“: „Мінус 25“ і „мінус 40“... Наступала вже майже повна весна й було так тепло, що наші мінусники дорішили знайти собі приміщення для нічних годин у кущах міського саду. Ранком вони вилзли з своїх нир і йшли на базар, де можна було провести якийсь час, щось заробити випадковою роботою і пожити якимсь шматком хліба. В масі міських громадян та приїжджих колгоспників можна було прокрутитися до півдня, а решту до вечора провести денебуть у саду або над річкою за ловом риби.

Але, коли до них донеслась чутка, що завтра почнуться облоги по місту та його околицях, наші мінусники порішили із саду перебраться на старе міське кладовище, розруйноване революцією та наступними роками колективізації. Хоч подекуди ще росли на ньому кущі старих дерев та вишні, але хрести та огорожа майже вся вже була понівечена, дерев'яні частини їх попалені „щасливими“ громадянами із сусідніх із кладовищем кварталів, худоба без-

боронно бродила по ньому, мов на вигоні, підлітки добували останні уцілілі кам'яні монументи. Тільки в одному кутку кладовища стояло ще декілька склепів, доживаючи свої останні часи. Все, що можна було взяти з них, було вже забране. Лише в льохах ще стояло декілька металевих домовин, наповнених сухими пожовклими кістками покійників, похованих у 19 столітті. Можна було викидати з них одні кістки і, прикрившись віком домовини, так сяк перебувати декілька ночей. Але коли пізно вечером наші нещасні мінусники спустились у могилу і при світлі сірників почали піднімати віко першої домовини, як враз несподівано відкрилась друга домовина, блиснув кишеньковий ліхтарик і височив із неї молодий урка років 20-25. Мінусники наші остовпіли й заверзли на місці, волосся заворушилось у них на головах, ноги приросли до землі, страшний жак холодними комашками поповз по їхніх спинах. Але страшний „дух“ ураз закричав людським хриплим голосом, показуючи їм дулю нагану:

— А ну, фраєри, латата звідця, а то зі мною жарти кепські!

(Кінець буде.)

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

БЕЗПЛАТНА ПРОБА

на ревматичні болі

АРТРИТИ

Коли Ви ніколи не жважили ліку звального ROSSE TABS на ці незначні мускулярні недомогання й болі, злучені з ревматизмом і запаленням жил, або з нервовим запаленням, то чому не спробувати його СЬОГОДНІ на наш кошт.

Пог. жважить тисячі людей

впродовж 25 років.

БЕЗПЛАТНО ДІЯ ЧИТАЧІВ

НАШОЇ ГАЗЕТИ

Запрошуємо Вас випробувати його без ніяких коштів. Дозволяємо, щоб ми вислали Вам пачку повної величини. ЗАЖИВАЙТЕ БЕЗПЛАТНО 24 ТАБЛІТКИ Ж. Коли не будете вдоволені палативом — насовою — полеком, зверніть нам решту й не будете нічого платити. Така проба не буде коштувати Вас ні одного цента. НЕ ВИСИЛАЙТЕ ГРОШЕЙ. Пишіть лише негайно Ваше ім'я й адресу до: ROSSE PRODUCTS COMPANY, Dept. C-1, 2708 Farwell Ave., Chicago 45, Ill.

ГРОШІ ПОСИЛАЄМО ДО ВСІХ КРАЇН СВІТА

ШИФКАРТИ - ПОДОРОЖНІ ДОКУМЕНТИ

Продаємо різних біржових, домів, фінанс, та різного роду асигнування.

WESSON & BARTKIW

Steamship Agency

AIR PLANE TICKETS TO ALL PARTS OF THE WORLD

ПЕТРО БАРТКІВ

REAL ESTATE & INSURANCE BROKER, NOTARY PUBLIC

309 East 14th Street, Tel. ALgonquin 4-8284. New York 3, N. Y.

БАМ-БІМ, ЗАГОРІВСЯ НИЦІН ДІМ!

ЗРОБІТЬ ВАШІ ДІТИНИ ПОДАРУНОК З ЦЕЙ ПРІКРЕПНОЇ КНИЖЕЧКИ!

8 сторінок багатобарвних малюнків до народних слів приготував артист-малюк О. СУДОМИРА.

Під кожним малюнком артистичні підписи великими літерами. В тексті теж ноти до пісеньки „Бам-Бім!“ Видавництво „Наших Дітей“ в Європі. Ціна тільки 75 цт.

Замовлення разом з належністю слати до:

„СВОБОДА“

P. O. Box 346, (81-83 Grandt St.), Jersey City 3, N. J.

ЗБОРНІ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКО-БЕРІ, ПА. — Вр. св. Івана Хрестителя, від 223, поїмномляе своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 2. жовтня, за-раз по Св. Вокіа, в салі парафіяль-ній. Кожний член має привести но-вого члена на ці збори. Є дуже важ-на справа до полагодження тому просимо всіх членів прийти і обгово-рити цю справу. — Урад.

ВОТУПАНТЕ В ЧЛЕНІ У. Н. СОЮЗУ!

АДВОКАТ
WILLIAM KUZMA
806 South 16th St.,
Newark, N. J.
Phone: ESsex 2-6636

УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА СТУДІЯ В НЬО ЙОРКУ!

Професор
РОМАН САВИЦЬКИЙ
п'яніст-педагог
оголошує випуск початку-точних і завазованих учнів до своєї Студії в Нью Йорку. Відкриття Студії залежатиме від кількості вписаних учнів.

Письмові зголошення сла-ти на адресу:

РОМАН САВИЦЬКИЙ,
427 Pine Street,
Philadelphia, Pa.

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
зарядку погребам по \$150
чим так низькій як
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer.
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

Comfortable air conditioned
Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
801 SPRINGFIELD AVENUE,
NEWARK, N. J.
and IRVINGTON, N. J.
Essex 5-5555

OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

ПЕТРО ЯРЕНА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
в БРОНКС, БРООКЛІН, НЕВ
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET
NEW YORK CITY
Tel. ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.)
Brooklyn, N. Y.
Tel. MErose 5-6377

ТАРЗАН, ч. 2187. Спостерігач з даху.

Коли Джена з вдячністю
клепала свого спасителя
Справл повернувся з погонню.

„Ось вона!“ — закликав він...
...і сторожа швидко окру-
жила Джину й Тікара.

Але з даху над ними пригля-
далися цьому бистрі очі...

...саме тоді, коли сторожа
окружала Джину.

ШИФКАРТИ
ПРОДАЄМО НА ВСІ КОРАБЛІ.

ГРОШІ посилаємо до всіх країн і виплачуємо на остан-ній пошті.

АФІДЕВІТИ, петиції та інші потрібні документи на спро-вадження кривих і знайомих до Америки зі ски-тальцями та інших країн.

ПРОДАЄМО дома та всякого роду бізнеса.

У всіх справах звертайтеся до звісного

НОТАРІАЛЬНОГО БЮРО.

S. KOWBASNIUK

277 EAST 10th ST., Near Ave. A NEW YORK 3, N. Y.